

Οι ανυπότακτοι «απόγονοι» του Τζέιμς Τζόις

Ένα μυθιστόρημα για το «non serviam» της γενιάς του Διαδικτύου

ΣΑΛΛΥ ΡΟΥΝΕΪ
Συζητήσεις με φίλους
 μτφρ.: Μαρία Φακίνου
 εκδ. Πατάκη, σελ. 382

Του **ΑΘΩ ΔΗΜΟΥΛΑ**

«Δεν θα υπηρετήσω κάτι στο οποίο δεν πιστεύω πια, είτε αυτό λέγεται σπίτι μου είτε πατρίδα μου είτε εκκλησία. Θα προσπαθήσω να εκφράσω τον εαυτό μου με κάποιον τρόπο ζωής ή τέχνης όσο μπορώ πιο ελεύθερα και πιο ολοκληρωμένα», λέει ο Στήβεν Δαίδαλος στον φίλο του Κράνλι, μεταφέροντας ένα μίνι μανιφέστο ζωής βγαλμένο μέσα απ' την ψυχή του Τζέιμς Τζόις. Στην παραπάνω φράση από το «Πορτρέτο του καλλιτέχνη σε νεαρή ηλικία» αποτυπώνεται το περίφημο «non serviam» που ασπάστηκε ο Τζόις, το μήνυμα της αυτόνομης πορείας, της απόρριψης της συντηρητικής παράδοσης, της άρνησης της θρησκευτικής καταπίεσης, της μη υποταγής σε οποιαδήποτε αρχή. Και φαίνεται ότι το μήνυμα αυτό, έναν ακριβώς αιώνα μετά, είτε ως στάση ζωής είτε ως λογοτεχνικό κληροδότημα, τροφοδοτεί ακόμα τους «απογόνους» του Τζόις.

Όπως, λοιπόν, ήταν μάλλον αυτονόητο για μια Ιρλανδή συγγραφέα που έχει μάλιστα σπουδάσει λογοτεχνία, η νεαρή Σάλλυ Ρούνεϊ (γεν. 1991) έχει διαβάσει το «Πορτρέτο» και ο απόηχός του φτάνει μέχρι το πολυδιαβασμένο και πολυσχολιασμένο πρώτο της μυθιστόρημα «Συζητήσεις με φίλους» (2017) που μεταφράστηκε πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη. Οι ηρωίδες της Ρούνεϊ μεγαλώνουν σε μια πολύ διαφορετική Ιρλανδία και το δικό τους «non serviam» σχετίζεται με την οικονομική κρίση της χώρας το 2008, με την ανεργία και το τραπέζικό σύστημα, την αμχανία των διαπροσωπικών σχέσεων, την εξάρτηση από την τεχνολογία.

Οι δύο πρωταγωνίστριες, οι 21χρονες φοιτήτριες Φράνσις (αφηγέτρια) και Μπόμπι, τελείωσαν όπως και ο Δαίδαλος ένα θρησκευτικό σχολείο, το οποίο, καθώς λένε, «δημιούργησε διάφορα ζητήματα», όπως ότι η μία έγινε κομμουνίστρια και η άλλη ομοφυλόφιλη. Η Φράνσις δηλώνει ότι «δεν πρόκειται ποτέ να πιάσω δουλειά» και δικαιολογείται λέγοντας ότι «ποτέ δεν ήθελα να βγάζω χρήματα κάνοντας κάτι». Λέει επίσης ότι μισεί την εξουσία «επειδή απεχθάνομαι να μου λένε τι να κάνω» και ότι είναι «κατά της αγάπης αυτής καθεαυτήν». Όσο για την ασήκωτη σκιά του καθολικισμού που σκέπαζε την προσωπικότητα του Τζόις, η Φράνσις την υποδέχεται ως μια κατάσταση παρωχημένη: «Η μητέρα μου με πύγαινε κάθε Κυριακή στη λειτουργία ως τα δεκατέσσερά μου, αλλά δεν πίστευε στον Θεό και αντιμετώπιζε τη λειτουργία σαν ένα κοινωνικό τελετουργικό πριν από το οποίο με έβαζε να λούζομαι».

Η Ρούνεϊ γράφει για τη γενιά των millennials. Αλλωστε είναι και η ίδια μέλος της. Χιλιάδες συνομήλικοί της βρήκαν στις σελίδες της τους εαυτούς τους. Τις συνήθειες και τις ανησυχίες τους.

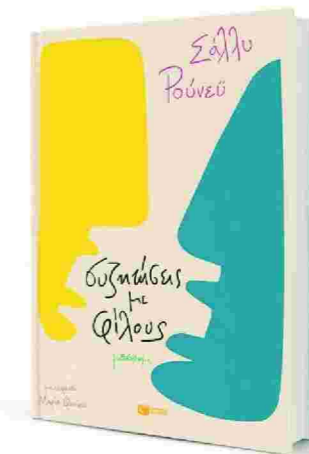
Η Ρούνεϊ ψυχογραφεί κάθε νεαρό (από τον δυτικό κόσμο, έστω) που δοκιμάζεται σήμερα στον αγώνα της ενηλικίωσης.

Η Φράνσις και η Μπόμπι, λοιπόν, κυκλοφορούν στο σημερινό Δουβλίνο, σπουδάζουν και απαγγέλλουν ποιήματα σε χώρους τέχνης, και μια μέρα γνωρίζονται με ένα ζευγάρι τριαντάρονων, τη Μελίσα και τον Νικ, οι οποίοι τις γοητεύουν· είναι ένας συνδυασμός θαυμασμού, απορίας και ζήλιας. Για την επαγγελματική τους καταξίωση, το όμορφο σπίτι τους, την ενήλικη ζωή τους. Ίσως ακόμα και επειδή έχουν ο ένας τον άλλον. Οι σχέσεις των τεσσάρων προσώπων γίνονται πολύπλοκες και η πλοκή ξετυλίγεται ευχάριστα και με ταχύτητα, χωρίς να επιφυλάσσει πάντως σημαντικές εκπλήξεις και χωρίς να ξεφεύγει ιδιαίτερα από το μοτίβο μιας συνηθισμένης ιστορίας ενηλικίωσης. Αυτό που έκανε το «Συζητήσεις με φίλους» τεράστια επιτυχία (και τη συγγραφέα του μια νεαρή σταρ της σύγχρονης λογοτεχνίας) ήταν ότι αποτέλεσε την απάντηση

σε ένα ερώτημα που κυκλοφορούσε εδώ και χρόνια στην παγκόσμια κοινότητα των βιβλίων: ποιο πρέπει να θεωρείται το χαρακτηριστικότερο μυθιστόρημα της γενιάς των millennials.

Ψυχογράφημα

Η Ρούνεϊ γράφει για αυτή τη γενιά. Αλλωστε είναι και η ίδια μέλος της. Χιλιάδες συνομήλικοί της βρήκαν στις σελίδες της τους εαυτούς τους. Τις συνήθειες και τις ανησυχίες τους. Η Ρούνεϊ παραθέτει ολόκληρους διαλόγους στο φορμάτ των τσατ εφαρμογών και σχολιάζει τη διείσδυση του Διαδικτύου στην καθημερινότητα, και παρατηρεί τη δυσκολία του να αποκτήσεις ταυτότητα σ' αυτή τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα. Μέσα από το ψυχογράφημα της Φράνσις, η Ρούνεϊ ψυχογραφεί κάθε νεαρό (από τον δυτικό κόσμο, έστω) που δοκιμάζεται σήμερα στον

Η πλοκή ξετυλίγεται ευχάριστα και με ταχύτητα, χωρίς να επιφυλάσσει πάντως σημαντικές εκπλήξεις.

αγώνα της ενηλικίωσης και έτσι κέρδισε τον κολακευτικό τίτλο του «Σάλιντζερ της γενιάς του Snapchat», με τη Φράνσις να παραλληλίζεται με τον μυθικό Χόλντεν Κόλφιλντ. Οι δύο ήρωες έχουν κοινά, πράγματι. Όπως ότι αναγνωρίζουν το ψεύτικο και το επιτηδευμένο στους ανθρώπους που συναναστρέφονται. Ή ότι κρύβουν μέσα από τον κυνισμό τους μια βαθιά ευαισθησία. Οτι δεν μπορούν να αποδεχτούν τον ρόλο τους. Και κυρίως ό,τι είχε κάποτε σχολιάσει για τον Χόλντεν ο Τομπίας Γουλφ, ότι αυτό που τον ορίζει είναι κυρίως ο φόβος του να μεγαλώσει. Να μεγαλώσει για να γίνει τι σε αυτόν τον κόσμο που απορρίπτει; Και η Φράνσις και ο Χόλντεν ακολουθούν τον Δαίδαλο και δηλώνουν μαζί του: non serviam.

Η ίδια η συγγραφέας πάντως μεγαλώνει. Ενηλικιώθηκε με το «Συζητήσεις με φίλους» (το οποίο έγραψε μέσα σε τρεις μήνες ενώ τελείωνε το μεταπτυχιακό της) και έπειτα έγραψε ακόμα ένα μυθιστόρημα, το «Norman People», που ήταν υποψήφιο για το βραβείο Booker, ενώ κέρδισε το Costa Book Award. Θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά τους προσεχείς μήνες.

